

MIJN OLYMPISCHE SPELEN

Hans Klippus, Frans Oosterwijk,
Henk Stouwdam, John Volkers

Mijn Olympische Spelen

Bijzondere verhalen van Olympiërs

INSIDE

© 2021 Hans Klippus, Frans Oosterwijk, Henk Stouwdam,
John Volkers
Omslagontwerp en beeld: Loudmouth, Utrecht
Binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 5405 9
ISBN 978 90 488 5406 6 (e-book)
NUR 491

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Orhan Delibaş	7
Olof van der Meulen	23
Carole Thate	39
Elco van der Geest	53
Elvira Becks	69
Diederik Simon	81
Hennie Dompeling	95
Gertjan van der Linden	107
Rob Druppers	119
Piet Raijmakers en Ratina Z	133
Dorian van Rijsselberghe	151
Lois Abbingh	165
Daniëlle de Bruijn	179
Gerald Sibon	195
Stella Jongmans	207
De Auteurs	223

Orhan Delibaş

*‘Geen gouden medaille,
dat doet pijn, nog steeds’*

Orhan Delibaş bokste bij de Olympische Spelen van 1992 in Barcelona het toernooi van zijn leven. Een breuk in zijn hand belette een allesomvattende triomf. Maar zijn strenge vader blijft hij eeuwig dankbaar.

Spreek hem aan op zijn eerzucht, en de vechtjas in Orhan Delibaş ontwaakt. Trainer Hennie van Bommel wist wel waar hij de bokser kon raken. ‘Wat ben je aan het doen? Balletdansen of zo?’ beet hij hem toe in zijn tweede partij bij de Olympische Spelen van 1992 in Barcelona.

In coach-ogen had Delibaş er in de eerste ronde tegen de taaie Thai Chalit Boonsingkarn een potje van gemaakt. Tijdens de afkoeling had Van Bommel met zijn cynische opmerking het vuur in de bokser ontstoken. Bozig: een balletdanser, wat denkt-ie wel. Delibaş balde in de tweede ronde zijn vuisten extra krachtig en vuurde een salvo aan rake klappen af. Klits, klets, klander, daar zeeg de Thai ineen. Hij krabbelde nog wel

op, wankelde verder, om na een volgende, genadeloze stoot knock-out te worden afgevoerd. De bokser Delibaş op z'n best: getergd en meedogenloos.

Hij is altijd een vechter geweest, zowel buiten als binnen de ring, zowel fysiek als mentaal. Niemand krijgt Delibaş klein. De Arnhemse jongen van Turkse origine loste in de jeugd alle conflicten op met zijn vuisten, een reflex die afnam naarmate de dwingende boksregels hem meer discipline en emotionele beheersing bijbrachten.

Maar de krijger haal je niet uit de bokser, en uit Delibaş al helemaal niet. In de ring was hij de heerser – meestal dan. Daar kon hij zijn frustraties, zijn woede maar ook zijn trots kwijt. Aan winnen ontleende hij zijn gevoel van eigenwaarde. En Delibaş was goed, zegt Hennie van Bommel, die hem gedurende zijn gehele amateurloopbaan heeft getraind. 'Orhan had een enorme drive, was beweeglijk, had een 'goed oog' en voortreffelijke reflexen. Maar hij was bovenal een knokker, iemand die er tegenaan wilde. Zijn allersterkste punt was dat hij zich niet onnodig liet raken. Hij danste door de ring.'

IJzeren tucht

Die jongen, die doorbijter heeft een hobbelige weg naar de top afgelegd, maar beleefde op zondag 9 augustus 1992 in Barce-

lona zijn hoogtepunt als bokser. Op die voor hem memorabele dag won Delibaş olympisch zilver in de categorie half-midden-gewicht (tot 71 kg): de beste Nederlandse prestatie sinds de gouden medaille van de legendarische Bep van Klaveren bij de Olympische Spelen van 1928 in Amsterdam. Die ietwat timide Turkse jongen werd van de ene op de andere dag een vaderlandse boksheld. Maar die rol viel hem zwaar.

De breed gedragen nationale trots op zo'n prachtprestatie kon het chagrijn bij Delibaş die negende augustus niet wegnemen. Hij had verloren, naast het begeerde goud gegrepen – 'Hoe vaak boks je een olympische finale?' – en verliet grommend en gekrenkt de boks-arena in de wijk Badalona, om 's avonds te ontbreken bij de sluitingsceremonie in het Olympisch Stadion op de heuvel Montjuïc. In een feestje had de bokser even geen zin. Delibaş: 'Ik had grote moeite de nederlaag te accepteren. Ik wilde altijd de beste zijn. Ik had olympisch goud laten liggen. Dat doet pijn, nog steeds.'

Tijdens de verwerking van zijn nederlaag die avond in Barcelona doemde, onontkoombaar, het beeld op van zijn vader, de man die door Delibaş vaak werd vervloekt, maar aan wie hij in gedachten zijn zilveren medaille opdraagt. Zijn vader zaliger, met wie hij een haat-liefdeverhouding had, maar aan wie hij onmiskenbaar zijn succes als bokser te danken heeft. Delibaş beseftte dat toen. En nog steeds. 'Ik groeide op in de Arnhemse volkswijk Klarendal, in een omgeving van drugs en criminali-

teit. Net als veel buurtgenoten had het ook met mij verkeerd kunnen aflopen. Ik was jong, had geen vijf gulden op zak en werd door vrienden vaak mee uit genodigd naar Amsterdam, om te stappen, op hun kosten. Maar pa was onwrikbaar: *om twaalf uur thuis, anders kom je er nooit meer in*. Ik zeg nu: die voortdurende angst voor mijn vader heeft me naar de olympische finale gebracht.'

Delibaş senior was een Turkse vader van de orthodoxe stempel, een strenge man die zijn kinderen met ijzeren tucht opvoedde. En als het hem uitkwam, sloeg hij de gehoorzaamheid er wel in. Orhan, zijn tweede kind en enige zoon naast vier dochters, was jarenlang ronduit bang voor zijn vader. Zodanig dat hij na een verloren bokspartij wel eens zei dat-ie gewonnen had, uit angst om op zijn kop te krijgen. Gelukkig voor Delibaş was hij dusdanig getalenteerd dat hij amper nederlagen leed. Hij bokste gedurende zijn carrière zo'n 250 partijen, waarvan hij er 24 verloor.

De kiem van Delibaş' structurele vaderangst is gelegd in Hınıs, een dorpje diep in het oosten van Turkije, waar hij opgroeide met zijn moeder en zussen, want pa werkte in Nederland. Die kwam eens in de twee jaar voor twee weken naar huis, deelde snoep en speelgoed uit, om vervolgens in Orhans beleving weer in het niets op te lossen. Voor hem was zijn vader destijds vooral een vreemdeling, ook nog met een agressief temperament. Wanneer zijn vader thuiskwam, vertrok de bange Delibaş met

z'n cadeautjes als de wiedeweerga naar opa en oma, om daar te logeren.

De wereld in Hinis was klein, overzichtelijk, maar bovenal primitief. Geluk was toen heel gewoon, want Delibaş bewaart overwegend prettige herinneringen aan de eerste negen jaar van zijn leven op het Turkse platteland. Een tijd waarin het dorp zich verzamelde rond één televisie, en auto's curiositeiten uit een onbereikbare wereld waren. De eerste auto die Delibaş zag was in mei 1980 de stationcar van zijn vader toen die het gezin kwam ophalen voor de verhuizing naar Nederland.

Auto? Nederland? Delibaş had geen idee wat hem te wachten stond. Hij dacht aan een leuk uitje, aan een vertrek met een terugkomst, niet dat hij permanent in Nederland zou gaan wonen. De jonge Delibaş had totaal geen benul van de reisbestemming. Vader had achter in de auto een soort bed gemaakt, waarop hij en zijn zussen konden spelen en zij de wereld onderweg in zich konden opnemen tijdens een reis van drie dagen, die hen via Bulgarije, Joegoslavië, Oostenrijk en Duitsland uiteindelijk naar Nederland bracht. Een avontuur van jewelste en Delibaş keek zijn ogen uit, naar de steden, dorpen en vooral die vele lichtjes. Het maakte diepe indruk; dat kende hij allemaal niet in Hinis.

Keurslijf

Kort na aankomst in zijn nieuwe woonplaats Arnhem ging Delibaş op buurtonderzoek uit en ontmoette hij twee jongens die hem in een rare, overstaanbare taal aanspraken. Die hadden het op hem gemunt, veronderstelde hij, waarna dat onverschrokken Turkse jongetje er direct op lossloeg. Toen hij het voorval aan zijn vader meldde, zei die slechts: 'Ach, die Nederlanders, bang volk.' Vechten was dus de gangbare omgangsvorm, dacht Delibaş. Tot hij de volgende dag diezelfde jongens opnieuw tegenkwam, maar toen met stokken. Nou, dat heeft-ie geweten. De les: Nederlanders kunnen terugslaan. En hard ook.

De Arnhemse Hoflaan werd de nieuwe biotoop van Delibaş, die zich al snel thuis voelde tussen de vele Turkse kinderen in Klarendal. De buurt was hun territorium, daar waren Nederlanders niet welkom, en meisjes al helemaal niet. Veel kattenkwaad, stoeien, worstelen en vechten, maar in Delibaş' perceptie was het een onbekommerde periode. Ook een tijd waarin de emotie overheerste, niet de ratio. Vader Delibaş zag die rauwe kant een paar maanden aan, waarna hij besloot de vurigheid van zijn zoon te kanaliseren. Op een dag zei hij: 'Orhan, pak je sportkleren, je gaat boksen.'

Boksen? Delibaş had geen idee wat hem te wachten stond. Hij wist niet wat het betekende, had nog nooit van die sport ge-

hoord. Het was zijn vader aangeraden door een vriend wiens zoon ook bokste. En sportkleden? Een hemd en een korte broek, dat was het. Hij werd lid van de club Muscular, waar hem de beginselen werden bijgebracht door de in Arnhem bekende bokstrainer Henk 'Baby' de Voogd. De kleine Delibaş werd onmiddellijk gegrepen door die voor hem nieuwe vechtsport: wat wás dit leuk. Hij vernam ook al snel dat-ie talent had, hoewel die jonge Turkse knul destijds geen notie had van wat dat betekende, en al helemaal niet van dat hij er twaalf jaar later de Olympische Spelen mee zou bereiken.

Delibaş voetbalde, dat was zijn eerste sportliefde. Hij speelde bij amateurclub Sempre Avanti, inmiddels opgegaan in de fusieclub SV Rozendaal. En hij bleef dat doen, hoewel zijn vader dat had verboden. Hij mocht maar één sport beoefenen. En dat was boksen, zo had pa bepaald. Zelf kiezen was geen optie. Hoe hij dat voetballen in het geheim kon bekostigen? Delibaş: 'Op de een of andere manier had ik geld. Ik stal niet, dat heb ik nooit gedaan. Ja, soms van mijn vader en moeder, daar bleef het bij. Kan ook zijn dat ik simpelweg geen contributie betaalde. Nee, pa heeft me er nooit op aangesproken, maar ik vermoedde dat hij het wel wist.'

In wezen was boksen Delibaş' redding. Het hield hem buiten het criminele circuit én hij werd gedwongen zijn school af te maken. Niet dat Delibaş dat graag wilde – hij had een broertje dood aan leren – maar het werd hem opgelegd in Jong Oranje,

het niveau waartoe de getalenteerde bokser al vrij snel was doorgedrongen. Hij werd opgenomen in het bondsprogramma, belandde op het nationale sportcentrum Papendal, waar hij als enige bokser deel uitmaakte van de zogeheten Papendal-klas. Sporten en studeren, die combinatie was verplicht. Het dwong Delibaş in een keurslijf dat hem zijn mavo-diploma opleverde, later gevolgd door een cursus SPW (sociaalpedagogisch werk). Hij dankt er zijn huidige baan aan als pedagoog in de gesloten instelling voor jeugdzorg in Harreveld. Daarnaast runt Delibaş een boksschool in Arnhem.

Het spande er in die periode nog even om of Delibaş wel voor Nederland zou uitkomen. Tijdens een juniorentoernooi in Hongarije versloeg hij de Turkse kampioen, wat de interesse uit zijn geboorteland wekte. Hij werd door de bond benaderd met het verzoek of-ie in het vervolg niet voor Turkije wilde uitkomen, te beginnen bij het aanstaande WK in Puerto Rico. Delibaş voelde zich vereerd; hij is tenslotte een geboren Turk en trots op zijn afkomst. Geld was geen probleem. *Zeg wat Nederland betaalt, dan gaan wij daar overheen*, zo kreeg hij te horen. De kranten schreven ronkend dat Delibaş voor Turkije had gekozen.

Daarna bleef het evenwel stil. Het WK naderde, maar vanuit Turkije geen belletje. Tot ergernis van zijn vader, die op een goed moment besloot dat zijn zoon dan voor Nederland zou boksen. Een erezaak – wat denkt die Turkse bond wel? Een jongen benaderen, veel geld beloven en dan niets van je la-

ten horen. Senior had ook zijn trots. Diep in zijn hart ervoer Delibaş dat als een juiste beslissing. Nederland had hem altijd ondersteund en hij voelde zich moreel verplicht voor zijn tweede vaderland uit te komen. Maar ja, zijn rechtlijnige vader sprak hij niet tegen, *no way*.

Harde kop

De carrière van Delibaş ontwikkelde zich in één stijgende lijn. Hij bokste in de Duitse clubcompetitie bij achtereenvolgens Dortmund en Leverkusen, viel bij het EK en WK nog niet in de prijzen, maar maakte wel indruk als een jong aanstormend talent. Zijn tijd zou nog komen, was de heersende opvatting onder kenners. Dat bleek inderdaad al snel, want bij het daaropvolgende olympische kwalificatietoernooi in het Italiaanse San Pellegrino Terme maakte Delibaş korte metten met zijn tegenstanders. Hij won vijf partijen op rij en plaatste zich probleemloos voor de Olympische Spelen in Barcelona.

Mooi, dacht de trotse toernooiwinnaar, ik mag naar de Spelen. Maar Delibaş wist bij God niet wat dat inhield. Hij had het EK en het WK meegemaakt en het allemaal prachtig gevonden, maar de Olympische Spelen: dat was wel een stapje hoger. In zijn beleving zou het nog mooier worden. Eenmaal in Barcelona viel dat tegen. Vanwege zijn goede prestaties zat Delibaş tot de laatste dag in het toernooi. Van die speciale olympische sfeer

waarover hij het nodige had gehoord, kreeg-ie weinig mee. Ontspannen was er niet bij, er wachtte steeds een nieuwe partij.

Hoe anders was dat geweest bij zijn eerste WK in Sydney, waar Delibaş een maand verbleef en hij enige geneugten van het leven ontdekte. Alles wat zijn vader hem had verboden, onderzocht hij in Australië. Voor het eerst alcohol drinken, bijvoorbeeld. En dat smaakte. Geen daad overigens die faliekant tegen de geloofsopvattingen van zijn vader inging: ondanks de strakke huisregels was Delibaş allerminst streng islamitisch opgevoed. Hij hoefde niet te bidden en ging nooit naar de moskee. Maar zijn vader eiste van hem wel de discipline van een sportman. Boksen en uitgaan gingen in zijn ogen niet samen, net zo min als boksen en meisjes.

De logica van zijn ontwikkeling als topbokster bracht Delibaş op de Olympische Spelen, waar in 1992 een novum, een elektronische puntentelling, was ingevoerd. Scheidsrechters buiten de ring moesten bij elke rake klap min of meer gelijktijdig op een knop drukken om het punt digitaal zichtbaar te maken. Niet tot Delibaş' genoegen. Er werden nogal eens voltreffers gemist, er voer hij in zijn eerste partij tegen de Zuid-Koreaan Choi Ki-Soo, een vechter met een harde kop. De Nederlander won met 3-0, maar had voor zijn gevoel aanzienlijk vaker raak gestoten.

Nadat Delibaş zijn tweede opponent, de Thai Boonsingkarn, knock-out had geslagen, werd hij in de derde partij serieus ge-

test. De Amerikaan Raúl Márquez rekende zich tot de kanshebbers, maar zag zijn droom wreed verstoord worden door Delibaş, die hem in een hoogstaand gevecht met 16-12 versloeg. Daar zag het na één ronde niet naar uit, want die eindigde tot verbazing van Nederland in een achterstand, terwijl Delibaş er een gevoel van gelijkwaardigheid aan had overgehouden. 'Ze proberen je je te naaien,' siste Van Bommel. 'Vanaf nu moet je overtuigen.'

Woorden met de uitwerking van doping. Delibaş zocht gerechtigheid, legde z'n ziel en zaligheid in het restant van de partij en bokste vanaf dat moment significant beter dan de Amerikaan. Hij was na drie ronden kapot, maar trots op zijn prestatie in wat Van Bommel 'misschien wel de beste partij van het toernooi' noemde. Wie van die twee was de beste bokser? De jury kon de dominantie van Delibaş onmogelijk negeren en riep hem met een stand van 16-12 uit tot winnaar. Márquez, die later nog een mooie carrière als profbokser zou opbouwen, droop ontgoocheld af. En Delibaş, die na die zege zeker was van een medaille, werd op de schouders van zijn Duitse trainer Fritz Sdunek triomfantelijk de hal uit gedragen.

Grootvader

Die overwinning drong ook door tot de Nederlandse huiskamers, waar de populariteit van Delibaş met elke partij groeide.

Tot licht afgrijzen van de bokser, die bescheidenheid als een deugd uitdraagt. Delibaş: 'Ik houd niet zo van die aandacht, sta niet graag vooraan, daarin ben ik misschien een nuchtere Hollander. Dat veranderde bij thuiskomst. Ben ik al die waardering meer gaan waarderen. Maar soms was het ook een gekkenhuis. De telefoon bleef maar rinkelen. Iedereen wilde wat van me. Ik kreeg zelfs huwelijksaanzoeken, haha.'

In Barcelona had Delibaş er nog geen weet van dat al die support nog lang zou nagalmen. Hij vervolgde het toernooi en werd na zijn onbetwistbare overwinning (8-3) in de halve finale op de Brit Robin Reid – 'mijn makkelijkste partij van de Spelen' – een kleine volksheld. Een Nederlandse bokser die goud kon winnen: dat was na Van Klaveren in 64 jaar niet meer gebeurd.

Maar dat goud kwam er niet. Delibaş verloor in de finale van de Cubaan Juan Carlos Lemus Garcia. Terecht, beaamt hij, hoewel de 6-1-uitslag in zijn ogen een vertekend beeld gaf van het ware krachtsverschil. Delibaş had vaker dan één keer raak gestoten, vond hij. Maar Lemus was die dag gewoon beter. Wat niet wil zeggen dat de nederlaag geen pijn deed. Veel pijn zelfs, want Delibaş verliet in tranen de ring; verliezen zit zijn eergevoel nu eenmaal voortdurend in de weg. Later is hij die ene olympische nederlaag milder gaan beoordelen en inmiddels overheerst een gevoel van trots. Delibaş: 'Ik word nog steeds aan die zilveren medaille herinnerd. Dan heb je toch iets nagelaten.'

De pijn van de verloren finale voelde Delibaş ook letterlijk, want hij heeft in Barcelona met een breuk in zijn hand gebokst. Tijdens het olympisch kwalificatietoernooi in Italië was er een stukje bot tussen knokkel en wijsvinger in zijn linkerhand afgebroken, een splinter die vanwege de korte voorbereidingstijd pas na de Spelen is verwijderd. De blessure bezorgde hem naarmate het toernooi vorderde steeds meer pijn, zodanig dat nog even door zijn hoofd spookte of hij zich niet moest terugtrekken voor de finale. Dat was zijn eer uiteindelijk te na, hoewel-ie al te goed beseftte dat de kansen op goud tot een minimum waren geslonken. Om die oersterke Cubaan te kunnen verslaan, was een fitte Delibaş in topvorm vereist. Zonder die breuk had hij zijn tegenstander gelijkwaardig partij kunnen bieden; dan had-ie nog wel eens willen zien wie olympisch kampioen was geworden.

Maar die aanvankelijk ietwat geminachte zilveren medaille opende wel een nieuwe wereld voor Delibaş. Zijn vader werd milder. De bokser kon steeds minder de verlokkingen weerstaan. Hij ging steeds vaker uit en ontdekte hoe zoet het leven kan zijn. In Arnhem gingen bijvoorbeeld alle discodeuren voor hem open. Ook die van Luxor, in de jaren negentig *the place to be*. De beroemde bokser werd altijd gratis toegelaten, evenals het aantal vrienden dat hem vergezelde. Hij leefde het leven, met volle teugen.

Zijn bekendheid betekende ook een toenemende interesse van vrouwen. Delibaş trouwde al snel 'met een mooi meisje dat naar me toekwam'. Nadrukkelijk haar wens, vertelt hij, want van hem hoefde een huwelijk niet zo nodig. Uiteindelijk huwden ze in de Verenigde Staten waar Delibaş twee jaar verbleef als een succesvol profbokser. Daar werd ook zijn zoon geboren, een gebeurtenis waarmee hij zijn vader gelukkig maakte. Die was aanvankelijk fel gekant tegen zijn huwelijk met een Nederlandse vrouw, maar ontdooide toen Delibaş hem vanuit Amerika belde met de mededeling dat-ie opa was geworden. Inmiddels kent de oud-bokser dat gevoel, want hij mag zichzelf intussen ook grootvader noemen. Helaas voor Delibaş was het geen bestendig huwelijk en volgde een scheiding. Maar de oud-bokser vond een nieuwe liefde met wie hij samenwoont in Doesburg en met wie hij een tweede zoon kreeg.

Geheugenverlies

Zijn oudste zoon heeft gebokst en de jongste doet dat nog steeds. Beiden hebben niet het talent van hun vader. Gelukkig niet, verzucht Delibaş. 'Bij boksen krijg je zoveel klappen tegen je hersenen, dat is niet gezond. Ik heb meegedaan aan een hersenonderzoek bij het AMC-ziekenhuis in Amsterdam. Daaruit bleek dat ik blijvend geheugenverlies heb opgelopen. Ik kan zomaar een telefoontje krijgen met de vraag: *waar blijf je?* Vergeten dus. Ik weet dat ik 's morgens om half acht op mijn werk

moet zijn, maar vrijwel alle andere afspraken sla ik niet op. Als ik die niet opschrijf, gaat het geheid mis. Daarom zal ik in mijn boksschool niemand aanraden om wedstrijden te gaan boksen. Ik houd dat zo lang mogelijk tegen. Wie ten langen leste toch wil, vraag ik altijd daar goed over na te denken. Een training of een wedstrijd: dat is bij boksen een wereld van verschil. En wie rechtstreeks mijn persoonlijk advies vraagt, krijgt stevast als antwoord: *doe maar niet, het kan niet gezond zijn.*'

Henk Stouwdam

